

дять на літо наче-б то як поперед цього у Карсбанд, і з Австралії, й з Америки, й з Азії й з Африки. Полічено, що торік таких найближчих усього світу було тут 32 тисячі, а поміж ними—більш 4 тисячі з Росії. Здавалося б, з якою радістю повинні б стріватися тут на чужині земляки з російської держави; даж ні ж! добре пам'ятають латиське прислів'я, що homo homini lupus est.

Сидять за столом у ресторані чотирі чоловіки і гомонно розмовляють по російському. Увійшли туди-ж огляда на ставна дама мабуть з дочкою літ 17—18. Веселе обличчя молодого паночки нагадує тую дівчину, що раніше була на великому протязі „Мертвих душ“ забачив Чіжков, коли його коні зпудалися в чужині. Якось небеса радість засвітлилася в очах її, коли вона почула тут своїх земляків.

— „Здрастуйте!“ По російському ж промовила вона до того столика. Видко було, що їй хотілося десь близько тут сісти, коло своїх, коло земляків. Але пані, агорда озирнувшись, пішла далеко до тих столиків, де лунала аглицька та німецька мова. Хоч вона й пошепила, але можна було почути, сказала:

„Ты, Маруся, съ ними не очени!.. Можеть быть—сыщики!“

Росіяне, що звичливо розслаблялися на привітання паночки з карими очима, з прямим носом, смуглим обличчям і косями, зашлетеною по катеринославському, а не акрученою і збитою вгору, може й не почула цього, бо заторохтіли стільцями встаючи. А вона добре почула те, що їй я чув, і карі поперед веселі оченята заволочилися тугою. І дивилася вона в тарілку з супом, і довго думала мабуть про те, що не так і не тому, що слід, учили її в гімназії, або в інституті. Там їй казано, що всі люде—брати, всі—однакові, живуть всі там, щоб ділитися своїми думками, почуттями, помагати оди другому; а на ділі виходить, що... homo homini lupus est.

Чи добре зробила поважна пані, вдержавши експансивність молодого духа, яка збирається ще тільки жити в „людьми“, а не поміж родичів та подруг?

І в мене кінчаючи обід пройшла охота заговорити з тими „земляками“, що балакали й про промови Родічева на святкуванні гроднівського бою, і про холюру в Росії, і про Ліфляндію, про будучі амніції, які по звістках тутешніх газет готуються у Росії.

— Може й справді, краще „не очени“ показувати землякам, що ти з ними з однієї землі! І пішов я од їх, земляків, мов чужий, мов для мене—чужі їх розмови. І не оживався я до других росіян, доки не стрів відомого мені студента з Києва та теж давно звісного мені статистика та письменника Анненського: з ними вже можна й балакати, цах нема чого бергтися мов вовків, або сищиків!..

О. Русов.

ПО РОСІ.

— Синодський наказ. Синод, як переказує „Н. В.“, розіслав єпархіальним архиєреям наказ, в якому виваженено способи поліпшення внутрішнього життя в жіночих монастирях. Наказ цей інтересний, бо він малює життя в сучасних монастирях. Виявляється, наприклад, що там так захоплюються життєвими потребами і стільки часу витрачають, піклуються про матеріальні діла, що ухиляються навіть від служби Божої. Ті гроші, які вони собі добувають, витрачають на дорогу

обстановку та на коштовну одіж, що ніяк не пасує скромності та тихій вдачі черниць. В указі поділяється на увагу монастирським настоятелям, що, приймаючи в монастир простих та неосвічених „сестер“, вони повинні дбати про їхнє моральне та чернече виховання. Аби де-хто з черниць міг при бажанні проводити аскетичне життя, синод радить завестися поблизу монастиря скіта, де-б можна було ухилитись від життєвих турбот. Через скрутне становище черниць та послушниць, яких посилають за „подаванням“ на монастир, примушують долго пробувати без догляду, та через ті небажані наслідки, до яких призводить таке одірване від монастиря життя, черницям азовім забороняється збирати гроші поза монастирем.

Щоб як найшвидше повиводити всі монастирські непорядки, єпархіальним архиєреям радять зоробити старанне обслідування і як про наслідки його, так і про свої думки, що до можливого поліпшення, сповістити синод.

— З приводу чутки про амніцію. В „Росіян“ надруковано: „Ліви газети від часу до часу пишуть про амніцію політичним злочинцям і пристосовують цю амніцію до 300 літніх роковин Дому Царів Романових, що буде в 1913 р. Для прикладу наводять амніцію 1905 р. Для ласки Царя Імператора не може бути меж, і ні для якого уряду не може бути користним утримувати в місцях заслання людей, котрі зрелися усіх своїх колишніх переконань та діяльності і осудили насильство, при допомозі якого змагалися з законним ладом держави. І такі окремі засланиці помалу амніструються, коли вони твердо вирішили одсахнутися свого революційного минулого і довели урядові щирість та серйозність свого рішення. Але амніція тим, що не зоробили ласки, та все хотять боротися насильством проти теперішньої державности, була-б не ласкою, а уступкою уряду ворогам пануючого ладу, котрий бореться з нами ніби проти-аковно.“

— Напад хунхузів. З Берліну телеграфують „Н. В.“, що зграя хунхузів 700 чоловік напала на залізнодорожні будинки по колії між Харбіном та Мукденом, спалила вакалі і декілька будинків поблизу. Напад зороблено так несподівано, що всі служаци, які в той час були на вакалі, без опору скорилися своїй долі. Хоч швидко була викликана підмога, але вона мусила втікати, бо хунхузів було далеко більше і вони нахвально перерубали всіх. За короткий час це третій напад хунхузів.

— Відповідальність пайщиків артилі. Сенат вивяснив, що пайщики артилі відповідають перед хазяїном, у жодного артильця пробуває на службі звідуючого касю, за всі збитки, вчинені діяльністю артильця, хоч-би та діяльність і не мала в собі ніякого злочину, або провини, за яку покуте уголовний закон. Через це не тільки вивозлення артильця уголовним судом од відповідальности, але і сама причина в уголовнім порядку судства по обвинуваченню його за рострату не може бути причиною для суду гражданского одмовити хазяїнові, в якого служив артильщик, в його позові до артилі, опертій на виявлену недостачу.

(Р. В.)

— Діло Бутурліна. Досліді нутра при останньому різанні тіла Бутурліна проф. Коровиним вже закінчено. Судебно-медичний огляд дав оповідані наслідки і potwierдав, що Бутурліну умер від отрути. Справа обвинувачення доктора Панченка доведена до краю, нових допитів йому більше не

буде. Слідство зараз має тільки викрити злочинність Обрієна-де-Лассі.

(Р. В.)

— Лист адвоката В. Арнольда. В „Н. Вр.“ надрукована така телеграма: „Карлсбад“. Не відмовте надрукувати, що повідомлення газет про участь колишнього моск. прокурора, зараз прис. пов. В. Арнольда в складанню виправдуочих пояснень генерала Рейнбота являються наслідком помилки або неперорозуміння: ніякого відношення В. Арнольда до оборони Рейнбота не має і не має. В. Арнольд“.

— Сарана. На Дюковських полях самарської губ. відірвалось сарана. Проти м. Саратова вона збиралася в кушу і полетіла на південно-схід. Цей переліт сарани тягся два дні; скупчилося вона так, що змарюва заступала сонце.

— Кругом світа. Через Кішнінов пройшов Йосип Гольцманфель, що робить круговітну мандрівку пішки на приз франк-фуртського спортивного клубу в 60 тис. марок. Мандрівник уже проштов Францію, Вельгію, Ірландію, Шотландію, Англію, Германію, Австрію, а зараз проходить Росію. Відшлі Гольцманфель прямує в Японію і Китай. Своєю кумедну мандрівку Гольцманфель почав 19-го септября минулого року. Всі його манатки складаються з декількох перемін близниці та необхідних дорожніх річей. Єдиним засобом для добування грошей є продаж по дорозі листовних карток з своїм портретом. Д. Гольцманфель зовсім ще молодий чоловік, надзвичайно міцного тіла, і, очевидно, пройденій ним шлях ніскільки його не підбив; він бадьорий, свіжий та веселий.

„В. Ж.“

НА КАВКАЗІ.

— Петіція козаків і інгушів. Виборна комісія од козаків та інгушів поділа намістникові Кавказа велику петіцію про захист од розбійників. Людність скаржиться, що розбійники 50 літ вдуваються над людьми. Вони просять дозволити громадам вислати воїх: 1) кого коли-небудь судили за крадіж та розбійництво, 2) кого виділа громади, як злодіїв та грабійників, 3) відомих адміністрації злодіїв та розбійників, хоч-би селяська громада і не заявила про них сама, болячись їх.

— „Застрахували“. Селяне Великого Капаная, тифліської губернії, зоробили цікаву угоду з якимсь Арамаїсом Ділбендіаном: через те, що кожного року випадє гряд, який вибиває наші ниви, ми, селяне села Капаная наймаємо жителя Костянтинополя Ділбендіана за 60 руб. на рік, стокком на 7 літ, щоб він, за допомогою відомих йому чар позбавив нас од грядів. Як він не виконає нашої угоди, то мусить повернути нам гроші. Для збирання грошей вибрано трьох чоловік.

(К. К.)

Сторінки життя.

Враїнина.

Я бачив два українських театри. Обидва в Києві. Вони одночасно збіглися такі неординарні. І оді порівняння прийшли сами собою.

Два крайні полюси. Я був в одному театрі. Я бачив там безталанну пьесу. Бачив там таку трафаретну й таку чужу душі моту й гру, якийсь калейдоскоп замість сценічної, детальної постановки, дїзгармонію замість гармонії, ніякого загального фону і тону всієї вистави і мерзвоту форм.

І далі бачив, як отара „аркадських

сьогоду і подало цареві проект перемінити кару смерті на 20 літ тюрми.

Урядова звістка про це помиловання надійшла до кравего карного суду у Львові, як уже сказано, 14 люля. Того ж таки дня ввечері переівели Січаського з слідчої тюрми при вул. Баторія, де він перебував від часу свого арештування, до тюрми, т. зв. „Бригидок“, при вул. Казимирівській. А 16 люля вранці переваєно його залізницею з Львова до Станіславова до тюрми „на Діброві“, де призначено йому відбувати кару.

Обставини, серед яких Січаський живе в тюрмі, такі: Спершу посажено його в камері на першому поверсі, але опісля призначено йому камеру на другому поверсі, де він перебуває й досі. В камері разом з ним живе ще один в'язень.

Харч дістають в'язні три рази в день. Харч, як звичайно в тюрмі, грубий та одностайний. Молока в'язні зовсім не дістають, хіба підчас недуги за приписом лікаря.

Варять страву для в'язнів на салі. М'ясо дають два рази на тиждень. Поліпшення харчу дозволене тільки раз на тиждень, у неділю. Тоді в'язень може собі за ті гроші, що сам заробляє в тюрмі, купити такі в тюремній крамниці ковбаси то-що. Але вся сума, за яку можна чогось собі купити, не повинна бути вища, як 40 сотиків (16 коп.).

Робота в тюрмі примусова, тільки вибір її залежить од волі в'язня. Та вже вибравши раз яку роботу, треба її вже завжди справляти. Січаський міг вибрати собі писарську роботу в тюремній канцелярії, але волі фізичну працю й вибрав собі стлярство. За роботу платять, тільки

пастушків“ вибігає на сцену і каже— „вшкаримо“, а потім „шкарить“ того нещасного гопака, отой сором і наклеп на мій народ...“

І коли все це я бачив, брав мене гнів, обурення й сором. Я мусів опустити голову, тікати з театру. А як би хто заговорив тоді во мною, то вирвалося б тільки одно:

„Ні, це не мій народ і не його театр. Це поговорі львівський. Прийшли байдужі, прийшли чужі і вбивають артизм, бо не горять вогнем творчости...“

Пісня мого народу—то його душа. Вона сміється, як грає душа, і плаче, як плачуть її журба неволючому. Поет каже: „мій рідний край такий веселий, мій рідний край такий сумний... Разом—сумний і веселий. А хіба така пісня цього театру?“

Танок мого народу—не вакханалія, не оте вип'яння й показування фокусів. Ні, танок мого народу—винний і прекрасний. В танкові мого народу є ритм, є краса, є артизм...“

І бачив я другий театр. І тільки тоді, як приривня до того першого, побачив у чоу його сила. Тут одностайність, цілість, загальний фон, одна фарба в спектаклі панує і одна струна бривить. Хоч і старий, аж світ, „Запорожець за Дунаєм“, а ввесь час мило сидити в театрі. Чезре віщо? А через те, що цей театр повільною ходою йде слідом артизму; цей театр не труна розмалована, а живий: хоче жити й живе. Він любить гармонію і не любить крикливих фарб.

Ось той самий танок — і його не пізнали! Не зграя пласунів, а тільки двоє — дівчина в козаком як струна йдуть в цілому дрему танкові. Одяг хвилина, друга і завіса падає. Тут знають, що краса осяває наші сірдї тільки промінням на мить, що вона грає, приходить, зникає, міниться в фарбах, а стоючи на одному місці, обертається в нудну гідоту. Це секрет краси. Тут знають міру краси. Тут болячись гримаси і бравкоти бубна, не падають до ніг глядача, а до високоостей артизму його підносять і держать над головами-неситою юрми вогонь творчости.

І через те я йшов з театру гордо, радісно і хотів усього світові сказати: бачите, це театр мого народу. Це танок і пісня синів і степів мого рідного краю.

Вічно-прекрасний артизм, як далеко стоїть він, здебільшого, від нашої театральної дійсности!

Л. Чумий.

ПО УКРАЇНІ.

У Львові.

— В українському клубі. Сьогодні, 20 люля, в українському клубі відбудеться в 5 год. ввечері засідання старшини.

— Нові телеграфі. Начальник київської поштово-телеграфної округи повідомив п. львівського губернатора, що, зв'язавши на постанову київського губ. комітета по справах земського господарства, в межах Київщини має бути однією незабаром п'ятнадцять нових поштових контор. Через те начальник пошт.-тел. округи просить повідомити його, в яких саме місцевостях найбільш потрібні нові пошти, окільки верстов од цих місцевостей до найближчої волости, до телеграфної контори, пароходної пристані, залізничної станції і до повітового міста.

— Про Іллу Церву. На початку будучого люля в сполученому засіданні: київського губ. правління, губерньського по справах селянських прусулств і губ. земської управи буде навео розглянуто справу про

перетворення м.чка Білої-Церкви—на город. Цій справі не дає залежатись сама графиня Враницька—володарка містечка, — яка цими днями згодилася, за певну плату, передати майбутньому городові деякі свої власні гамазай, площі і садби, що раніш мали бути виключені з городської межі. Урядові кола—губерньська і повітова адміністрація ставляться прихильно до заходів графині Враницької,—через те можна думати, що Біла-Церква незабаром стане містом.

— З'явився І. М. Рева. Голова губерньської земської финансової комісії І. Рева подав у губерньську управу заяву, що він складає з себе обов'язки голови та члена цієї комісії і одмовляється брати участь в праці решти комісії, у якій його було обрано, а саме: ревизійної, страхової, будівничої та добродійної. Мотивує свою заяву І. Рева тим, що при сучасній земській управі праця на користь земства—неможлива.

З цього приводу губерньська земська управа заявляє, що д-р Рева не має чого одмовлятися, бо його уповноваження, як голови финансової комісії, скінчилися ще 1 люля.

— Розслідування. Місцева вища адміністрація дуже зацікавилася рапортом радомисельського справника про „недбалість“ медичного персоналу у с. Хотинівці. Як кажуть, начальник края послав в Радомисль штаб-офіцера особливих доручень, щоб той розслідував цю справу.

Між иншим, в зворотньому числі „Кієвлянина“ уміщено спростування звідуючого земським санітарним бюро д-ра Говсеєва, в якому він каже, що про недбалість медичного персоналу в с. Хотинівці не може бути ніякої розмови.

— Новий директор 6-ої гімназії. Директором київської 6-ої гімназії призначено А. Черняєва—директора немирівської гімназії. Чорносотенна „Жизнь Воляни“, повідомляючи про це, дуже розхвалює педагогічні таланти д. Черняєва. Так, після двоїчної діяльності його у Немурові він так „підтяг“ гімназістів та гімназісток, що тепер їх і не пізнаєш.

— Після ревізії з'їзду мирових суддів. Цими днями повернувся з Петербургу один з скінчених в посади судових приставів д. Лейшке і правів звістку, що міністерство финансов зробило наказ лишати на посаді всіх судових приставів, поки не буде розібрано справи. Таким чином попередній наказ міністерства про увільнення судових приставів скасовується. Весь матеріал, який розробила ревізія члена судової палати—П. Аман'єва, буде послано у Петербург, де його буде розглянуто вкупі в докладному звістковому „Листові“, в якому він малює становище київських судових приставів.

— Про втечу з Лук'янівської тюрми. Як у нас вже повідомлялося, 15 люля з Лук'янівської в'язниці втік уловний арештант Я. Фетісов. 15 люля в камери, в якій сидів Я. Фетісов, надзиратель викликав на роботу Вірюкова, але замість нього вийшов Фетісов, якого якось ніхто з надзирателів не помітив і Фетісов разом з иншими арештантами опинився за брамою тюрми. Арештантів повели копати канаву; до 12 год. дня арештанти працювали під доглядом надзирателя, опісля їх поклали обидати і тут тільки виявилось, що одного арештанта не стало. Зараз же в тюрмі піднявся переполох, кинулися шукати, хто саме втік. Нарешті, коло 3 год. дня, виявилось, що втік Фетісов. Поки що його й досі не розшукано.

— До скасування „т-ва офіціалістів“. Збори ради скасованого товариства, які відбулися в неділю 18-го, постановили скликати на 15-е люля лік-

З закордонної України.

Сумні ревізини.

Сьогодні, 14 (27) люля, минав рік, як до кравего карного суду у Львові прийшло урядове повідомлення, що царь не затвердив смертного заводу, що видав львівський суд на Мировіслава Січаського за вбивство гадяцького намісника гр. Андрия Потопького, тільки перемінити кару смерті на кару двадцятилітньої тюрми.

Перша звістка про це помиловання появилася в тутешнім „Ділі“ ще 30 люля (13 люля) 1909 року, але треба було ждати ще два тижні, доки вона прийшла в урядовій формі.

Хоч 20 літ тюрми, це для Мировіслава Січаського пропачі найгарніші літа в житті, а все таки треба було доложити всіх заходів, щоб хоч такого помиловання досягти. Львівський суд, сповняючи прохання суддів присяжних, яким вони, неначе Пизал, умивши руки, хотіли скинути з себе вину за смерть Січаського, представив Січаського до „монаршої ласки“, але запропонував перемінити кару смерті на добічу тюрму. А звичай, що міністерство ніколи не йде проти волі суду, і справді абиралося воно воліти волю львівського суду. І на-силу на превелику пощастиво українському парламентському клубові переконати правительство, що коли б Січаському перемінено кару смерті на довільну тюрму, то дим зроблено б українському народові таку кривду, яка до решти внищила б його віру в яку-небудь справедливість для його в австрійській державі. Тоді правительство зважалося піти на перекир пропозиції львів-

ського суду і подало цареві проект перемінити кару смерті на 20 літ тюрми.

Урядова звістка про це помиловання надійшла до кравего карного суду у Львові, як уже сказано, 14 люля. Того ж таки дня ввечері переівели Січаського з слідчої тюрми при вул. Баторія, де він перебував від часу свого арештування, до тюрми, т. зв. „Бригидок“, при вул. Казимирівській. А 16 люля вранці переваєно його залізницею з Львова до Станіславова до тюрми „на Діброві“, де призначено йому відбувати кару.

Обставини, серед яких Січаський живе в тюрмі, такі: Спершу посажено його в камері на першому поверсі, але опісля призначено йому камеру на другому поверсі, де він перебуває й досі. В камері разом з ним живе ще один в'язень.

Харч дістають в'язні три рази в день. Харч, як звичайно в тюрмі, грубий та одностайний. Молока в'язні зовсім не дістають, хіба підчас недуги за приписом лікаря.

Варять страву для в'язнів на салі. М'ясо дають два рази на тиждень. Поліпшення харчу дозволене тільки раз на тиждень, у неділю. Тоді в'язень може собі за ті гроші, що сам заробляє в тюрмі, купити такі в тюремній крамниці ковбаси то-що. Але вся сума, за яку можна чогось собі купити, не повинна бути вища, як 40 сотиків (16 коп.).

Робота в тюрмі примусова, тільки вибір її залежить од волі в'язня. Та вже вибравши раз яку роботу, треба її вже завжди справляти. Січаський міг вибрати собі писарську роботу в тюремній канцелярії, але волі фізичну працю й вибрав собі стлярство. За роботу платять, тільки

дуже мало. Заробток діляться на три частини: одну частину забирає держава на удержання в'язня, одна йде на згадає поліпшення харчу, а третя зберігається для в'язня й її дістає він, виходячи з тюрми.

Встають в'язні влітку в годині 5, взимку—в годині 5½. В 6 год. вже стають до роботи і працюють до години 11½. Тоді обід і полудневий одпочок, а від години 1 до 6 знов робота. В цім часі одногодична черепинка на прохід. Спати треба їти обов'язково в 8½ год. Значить, на працю розумом та думкою остаеться вільний час тільки між годиню 6 і 8½, увечері. Світло в камері горить цілу ніч. В неділі й свята в'язні вільні від роботи цілий день, за те повинні ходити до тюремної церкви.

Тюрма бібліотека—дизенка. „Зо світу“ можна діставати книжки тільки наукового змісту, та їх не можна вже назад „на світ“ віддавати, бо терміни власти не мають часу їх переглядати, а так оддавати, без перегляду—болячись консервативного листування. Через те всі книжки, які приходять „зо світу“, в'язень задержує в себе і може їх забрати аж тоді, коли виходитиме з тюрми. Січаський те пер працює над своєю спеціальністю—історією, та це вчить французької та англійської мови. Його мати просила міністерство судівництва, щоб йому скорочено час примусової праці,—нехай би більше часу лишалося на наукову працю, але міністерство не згодилося.

Одвідувати Січаського дозволяють раз у два місяці двоє особам разом на 15 минут. Звичайно відвідує його мати, яка тепер живе в Станіславові, і котрас із сестер, яких у нього є шість. На його бажання універ-

сита, Микола Цеглинський. Відвідувати відбуваються в присутності тюремного урядника; в'язень і відвідувачі стоять з двома окремими перегородами, та що можуть тільки владка розмовляти. Прохання матері й сестер, що його могло відвідувати більше осіб разом, міністерство судівництва те відкинуло.

Що роу, 30 марта (12 апріля), себто в ровини замаху на Потопького, Січаському призначена темніца, в якій він і перебув цього року другі рокини свого в'язничу. Не забули „мвузич“, й про це... Згало тюрму переносить Січаський пошто бадьоро, не падає на душі, а дува рівновага зберігає також його дорозля.

літ тюрми за вбивство ворога свого народу,—це тільки в Австрії можливо і це могло зробити тільки правительство бар. Вінерга, яке порадило цареві вимірити таку кару. Та доки Січаський томитиметься в тюрмі, доки український нарід бачитиме в тому живе свідство заагато ворожого настрою австрійських правлячих кругів до українського народу“.

Так говорив посол Лагодинський. І можна бути певним, що українські послы не спусять цієї справи з ока, доки таки дібьється повної амніції Січаському.

Буковинські справи.

П.

В день св. Петра і Павла, 12 люля, нов. ст., сього року відбулося в Чернівцях перше січове свято. Зібралася всі буковинські „Січі“ на посвячення прапора черновецької „Січі“.

Було ще й кілька галицьких „Січей“, та багато гостей. Окрім буков. послів прибув організатор галицьких „Січей“ др. К. Трильовський та др. Лев Вацький, відпоручник Сокола-батька д. Курцеба і инш. Треба ще згадати, що на святі був заступник президента краю, президент міста, президент суду і багато инших урядників. Яка величезна ріжниця! В суцільній Галичині на „Січі“ йде завазта гонитва на кожному кроці. Тут же те саме правительство бере офіціально участь в січовому святі.

Свято почалося з... австрійського гімну. Опісля були співа, промови делегатів і вбивання цвіків у стовп прапора. Промовляли отаман „Січей“ др. Галиц, посля Пігуляк, Семка і Трильовський, краєвий інспектор шкільний Ом. Попович і д. Курцеба. Підчао

відатіні збори уповноважених од одділів т-ва.

♦ **Порнографія по сінематографах.** З огляду на те, що в сінематографах: біля „Шато-де-Флерь“, в № 32 та 29 на Хрещатику і на Галицькому базарі, дуже часто, оцірці доволених в програмі картин, показують ше й картини, так званого „паризьського жанра“, поліцейстер наказав приставам взяти з власників сінематографів підписку, що вони показуватимуть картини тільки по програмі.

♦ **Про музей комерційного інституту.** Київський комерційний інститут до рочув С. Вейлину збірати на катеринославській виставці відомости та матеріали для музею товарознавства при інституті.

♦ **В університеті** а 15 юлія приймались прохання про привітання в університет. Досі одержано вже 300 прохань.

♦ **Холера на Київщині.** Київську губернську земську управу повідомляють, що а 15 по 18 юлія на Київщині заслабло на холеру—62, з них померло 14.

♦ **Отруєння риби.** Адміністрація звернула увагу на те, що, як повідомлялось в одній а місцевих газет, на Дніпрі ловлять рибу отруюючи її. Через це поліція зроблено наказ, щоб вона не дозволяла таким способом ловити рибу.

♦ **На Сирці** 20, 26 і 27 юлія, між хуторами Дем'янки і Валейки, буде бойова учебна стрільба і про це повідомлено людність, щоб вона в ці дні стерглася і не ходила на сирецький плац.

♦ **Заборона.** З наказу командуючого військом москалям забороноено гуляти на Володимирській горі та Вибірковському бульварі після 8 год. ввечері.

Холера у Києві.

- ♦ За день прибуло слабих на холеру до одеської лікарні—13.
- ♦ Умерло за день в кирилівській—1.
- ♦ Всього а слабих на холеру в одеської лікарні—59, кирилівській—24.

♦ **З Київщини.** Розкопки в Бігороді. Цими днями київський археолог, д. В. Хвойко розпочав тут, залашени торік, археологічні розкопки. Київський одділ Імператорського військово-історичного товариства одігнував на ці розкопки 500 рублів. Все, що знайде д. Хвойко, буде вивезено тільки в Київ, в музей товариства.

♦ **З Поділля.** Холера у Вінниці. Не вважаючи на працю медично-санітарної комісії холера у Вінниці не зменшується. Помість тут а звилася ще 19-го юлія. З цього часу до 15-го юлія холерних слабуваннів було 32; хворих померло 9, видужало 6, слабує зараз 17 душ, а котрих 4 в еверській лікарні, а 13—в городській амеській. На села поки що епідемія не занеосена. Через те що поліція гонить а базару продавців не стиглих овочів, де-які тихежко в кінці города вноді розставляють при шосе а кошика свої „десяточкі—групок“.

♦ **Життя на Поділлі** вже скрізь закінчено. Подекуди ще стоєть ярина. Одимина по економіях вийшла гарна: пшениця 100 пудів а десятинами, жито трохи менше, а в селая пшениця видала 70—80 пудів. Ціна на хліб дуже підупала. Дрібні скупники вже вишпорять по селах і збивають ціну. Пшеницю селая продають по 60—65 коп. пуд, а жито 52 к., овес 55 коп.

♦ **З Чернігівщини.** Вбивство розбійника. Цими днями в селі Кліпшак, крелевцького повіту, отражники застрелили каторжанина-втікача, відомого тут під прізвиськом „Курило“. Він довго переховувався від поліції і зробив

промови д. Курцеби, котрий говорив про останні університетські події у Львові досить гостро, склалось смішне, а разом і сумне інтермедо. А то—отаман буковинських „Січей“ і провідник буковинських радикалів усе шептав йому: „Війтеся Вога, не говоріть так...“ А одного промовця, народнього вчителя, який говорив про духовенство, др. Галіп перепиня і не дав докінчити. Гарний провідник радикалів!.

Вісіля відбувся величезний похід „Січей“ головними улицями міста, а в поході ваяло участь коло п'яти тисяч чоловіка. Була по невмовно гарна картина. Під акомпанімент січових музик та співів ішли а червоними лаштами через плечі моторні козакі,—кожна „Січ“ з своїм прапором.

Пополудню відбулось на тій саяй площі вправи (муштра) буковинських і галицьких „Січей“; пройшли вони досить добре. Увечері виставлено у міській театрі заходом академічного товариства „Січ“ та буковинського народного театру пролог Волгана Ленкого, „Чекає нас велика річ“ і драму Корженевського „Верховинці“.

Ціле свято зробило досить гарне вражіння, тим краще коли розважати, що буковинські „Січі“ досі не подавали ознак життя і от недавно зачали як слід сповняти своє завдання.

Як відомо, новий виборчий закон до буковинського сейму дістав пісарську санкцію, так що нові вибори до сейму будуть відбуватися вже новим способом. Щоб мати підставу для виборів, видав президент краю до всіх громадських урядів наказ списати всіх виборців, поділивши їх по національностям, що замешкують Бу-

кілька граббжів, а недавно в селі Розлетях пограбував крамаря Калдуна. Після цього поліція кинулась за ним слідком і зловила його в Кліпшах. Куріло відстрелювався довго і ранив двоох стражників, аж поки його не застрелили.

♦ **З Полтавщини.** Закрито ярмарок. Через холеру полтавський губернатор заборонив в косятинградському повіті ярмарки, що мали бути в Соколинній Балці а 18 до 22 юлія і в Нехворощі а першого до 7 августя.

♦ **Банкрутство.** Збанкрутовала в Полтаві велика фірма Вратенні. Пасів в 110 тисяч рублів.

♦ **Звістни про врожай.** Виявляється, що врожай в цьому році на Полтавщині нижче середнього. Це через весняну засуху, а потім і через дощі, що всі жнина йшли без кінця.

♦ **Торф.** Полтавська земська управа береться добувати залежні торфи, якого єсть сила в переяславському, роменському, воловошському, миргородському та хорольському повітах. Площа торфу тут займає коло 800 кв. верств.

♦ **Нові правила для переселенців.** Оповіднено, що ніяких проїзних документів для дітей—переселенців не треба, а число дітей слід показувати тільки в накладних.

♦ **З Харківщини.** Врожай в суському повіті. В цим році врожай на жито й пшеницю в суському повіті авчяно менший, ніж в других повітах; сталося це через те, що, коли в інших місцях йшли добрі дощі, то тут їх не було. Правда, ранні посіви скрізь вийшли добрі, але а цінами—сумно. Проса й гречки погоріли авсім.

Через те, що жита й пшениці посіпили трохи чи не одначоно, скрізь ціни на робочі руки стоїли високі: косарь від 1 карб. 50 коп. до 2 карб., вязальниця від 75 коп. до 1 карбованця.

♦ **Врожай в валківському повіті.** Другий рік валківський повіт може похвалитись добрим врожаєм. Пшениця по спробних снопах дасть більше 100 пудів а десятинами. Проса і гречки дуже буйні на аріст і колос, особливо в культурних хазяйствах. Тут проса дадуть не менш 200 пудів а десятинами.

♦ **Улиці імені українських письменників.** Селаше „Липова Роща“, що стоїть за 4 верстами від Харькова, ваявало де-кілька улиць найменшими українських письменників. Улиці мають такі назви: Шевченка, Катіки, Котляревського. Перевулки: Кропивницького й Сквородки.

♦ **З Катеринославщини.** На заводі Гантке. Недавно в Катеринославі на заводі Гантке абаствовало мало не 900 душ робітників, вимагаючи більшої розцінки. 12 юлія адміністрація аявила, що вона не може пристати на вимоги робітників і оповістила родот ім. Робітники поставили до цього спокійно. Але 16 юлія адміністрація заводу прийвила родот і несподівано оповістила, що вона приймає всіх робітників назад і дає їм більшу плату.

♦ **Штраф на „Южнню Зарю“.** За статью „Третья сессия Государственной Думы и национальный вопрос“ редактора „Южнй Заря“ оштрафовано на 200 рублів, а заміною арештом на два місяці в тюрмі.

♦ **Арешт напінання.** В Херсоні а наказу слідствателя арештовано капітана пароходів „Ловкій“ і „Вампуа“, Панова і Грота. Відомо, що через їх необережність сталося катастрофа. Вчора обох їх вилучено на волю на поруки за 50 тисяч рублів.

♦ **Невдача Уточкіна.** Літання С. Уточкіна в Катеринославі не вдалась 17 юлія. Піднявшись височенно вгору, він мусів круто повернути машину, щоб не зачепитись за дім, але

ковину так, щоб українців і Липован вписати до українського списку, румун і угрів (малар) до румунського німців і живів до німецького, а поляків до польського. При вписуванні громадян в списки діються страшенні надухити. Румуни, що а усіей силі намагаються арумунити Буковину, вписують виборців до чисто українських селаях у румунські списки.

Роблять вони це тому, що а кінцем с. р. відбудеться перепис людности (конскрипція) по цілій Австрії, а для цього виборчі списки будуть підставою.—Так, напр., в румунських списки вписано всю людність по чисто українських селаях, як Калинівці Купаренка, Калинівці Євакіи, Давила, Єлобдаїя, Гавреня, в Мерцеї, або по селаях а величезно румунському мевншнстю, як Петрівці коло Суцави, Іпотештя, Мітока—Драгомирна, Кучурів великий, Камена і багато інших. Через невідомість національну людности тільки в селаях Мерцея, Кучурів вел. і Камена пошастило перенести яєсь число виборців а румунських списків до українського. Решта пропадаєть у румунському морі.

Цими днями прийшла звістка, що міністерство дозволило товариству „Українська школа“ в шкільному році 1910—11 ваянувати приватну жіночу вчительську семінарію а українською викладавчою мовою. Як відомо те саме міністерство в Галичині робить усіякі перешкоди проти засновання такої семінарії.

Кость Краваїя.

тим часом апарат зачепився за дерево і впав. Машина розбилась. Уточкіня щастливо вискочив.

Українці в Галичині.

♦ **Українська „Вісник“ в Галичині.** Недавно в Солотвині суд розбавр дуже цікаву справу ксьондза Ярека та українського народнього вчителя П. Самотовка, якого ксьондз обвинувачував в тому, що він йому перешкодив вчити дітей релігії. На суді допитували школярів, які розказували таке: 6-го мая, підчас вчення у школі в Заріччю, де, між иншим, тільки одна дівчина була католицького обряду, а ваявились завідувачі школою Тайман та кс. Ярек. Звернувшись до одної дівчини (греко-католицького обряду), ксьондз наказав їй перехреститись, та перехрестилася, авчячно, по греко-католицькому обряду, тоді ксьондз почав вимагати од неї, щоб вона перехрестилася по латинському. Дівчина одмовилася, тоді ксьондз, ухопивши її а руку, почав силою хрестити, проказуючи „w imię Ojca“... і т. д., дитина ж вимовляла „во імя отця...“ а за ксьондза її сильно любив. Діти, бачучи це, почали кричати й плакати, де-які абралось вже тікати надвір, в цей мент вчитель П. Самотовка крикнув: „Руські діти надвір!“

Цей наказ вчителя був приводом до скарги на нього ксьондза. Суд, розглянувши справу, виправдав вчителя.

Справа а пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Журі. В журі другого конкурсу згодився взяти участь запрошений об'єднаним комітетом професор М. С. Грушевський.

Економічне життя України.

Сельсько-господарські робітники.

Ціни на робочі руки, не вважаючи на гарячий час у сельській господарстві, а тепер стоїть досить низькі—нижчі навіть, ніж за попередніх років. Де жнуть „за сніп“, там люде дуже мало заробляють. Так, Кашперівське товариство, в Білоцерківщині, призначило в економіях Янківської, Унієвської та інших, аж 18-й сніп—„мусіли люде й на це згодитись“. По інших місцях сніп трохи дорожчий, але не дуже. В маєтках графині Браницької—Стядинці—дають 11-й, а в Блощенях та Лосятині—дванадцятий сніп. На Черкащині і в економіях графа Вобринського жито й ячмінь жнуть за восьмий, а пшеницю за десятий сніп; у селая жито жнуть за сьомий, а пшеницю за десятий сніп. У чигиринським повіті жито загалом жати за 10-й і пшеницю за 12-й сніп. У галицьким повіті, на Полтавщині, жнуть за дванадцятий сніп,—а це дуже сутужно.

Де на живих працюють за гроші, там умови значно кращі. В однім тільки черкаським повіті косарі косять по 50 коп. у день, а зате на Полтавщині (Баршинові) жєнцям платили першого дня жини 80 коп., а другого вже 95 коп., а зголом платили жєнцям від рубля до 1 р. 40 к., косарям по 1 р. 20 к., а гребіями і вязальниками од 65 до 90 коп.—усе на харківських харчах. На Харківщині (Харьков.) косарям платили від 1 р. 20 к. до 1 р. 50 к., а вязальниками—од 75 к. до рубля.

По економіях плата строківим по-старому низька. Андрийська економія князя Кочубея, на Полтавщині, загалом ставати на строк (од 1 апріля до 15 ноября) робочим по 35 карб., полуробочим—по 28 карб. і дівчатам по 25 карб. У Маднонщинській економії, також на Полтавщині, поденим робітникам платять усього 60 коп. за довший юльський день.

Як платя стоїть тепер у Стеновій Україні—про це нема звісток. Можна, одначе, думати, що плата там невисока, бо одне те, що сього року тулі найшло сила чужих робітників, а друге—що в де-яких місцях, як напр., у Єлисаветградським повіті, помішники заснували формальні синдикати для боротьби з побільшенням ціи на робочі руки, причі члени синдикатів писали між собою нотаріальні умови. При таких обставинах трудно допустити, щоб там могли стоїти високі ціни.

Треба зазначити факт одкриття двох лікарсько-харчових пунктів на Катеринославщині—в Олександрівську й Гуляй-Полі—для манярівних сельсько-господарських робітників. Для порядкування ними пунктами запрошено 5 студентів-медиків.

З життя „Провіт“.

♦ **Катеринославська „Провіт“** вдалась до распорядчого комітету Катеринославської виставки а проханням дати їй безплатно шість квадратних аршинів місця в науково-художній ятді, щоб поставити там на показ просвітнянську справу.

За кордоном.

Замах на Мауру.

Закордонні газети подіють такі подробиці про замах на буюшого еспанського міністра-президента. Як тільки Маура а семьею вийшов у Барселоні а вагону екстреного поїзда, невідомий молодий парубок трьома револьверними кулями легко поранив його а руку й ногу. Легко поранено також одного приятеля Маури, що стоїв близько від нього. Після того, як

парубок стрельнув другий раз, племінниця Маури, жінка офіцера, кинулась на нього і хотіла взяти у нього револьвера, але вона не змогла того зробити, й зараз почувся третій вистріл. На вакзали счинилась страшна паніка. Кілька офіцерів хотіли на місці убити злочинця, й поліції ледве пошастило урятувати його. Поранилених тимчасом на автомобілі перевезли на пароход, що стоїв приготовлений для Маури. Як виявилось незабаром, стріляв у Мауру рознощик газет, по імені Поза Рока. Його закували в кайдани й повезли до поліції; там він, усміхаючись, відповів на всі запитання й сказав, що убити Мауру він не хотів. Поліція арештувала батька й брата Рока, зробивши в них у домі пыльний тряс, але що там знайдено—ше невідомо. Повідомляють, що з нагоди приїзду Маури поліція дуже пыльно стежила за всіма непевними особами; навіть у поїзд, де їхав Маура, були поліцейські. Але замах зроблено так несподівано, що запобігти йому не було ніякої змоги. В револьвері Рока знайдено ше чотіри нерозстріляні кулі. Тепер Маура вже цілком поправився од ран і заходився писати свої мемуари. Він хоче опублікувати дуже цікакі матеріали про закулісний бік торшньої карної епопеї в Барселоні, про суд над Ферером то що.

Розруха в Афинах.

На тім тижні в Афинах вибухнули дуже великі розрухи. Уночі проти вівторка значний гурток артилеристів оточив дім военного міністерства, домагаючись, щоб зараз дано було одставку военному міністрові й щоб було оповіщено війну а Турщю. Частина артилеристів кинулась до арсеналу й хотіла силою забрати зброю. По дорозі до них пристали ше й інші салдати з казарм. Офіцери змішались і не знали, що робити. Военний міністр телеграфом сповістив про це короля, й той а 4 годні ранку прийав з свого лашу на місце полії. Він вляв до салдатів а заспокоючою промовою й попрощав їх піти до казарм. Салдати послушались, а ватажки бунту втекли в гори. Місцевій пресі наказано було ні слова не згадувати про цілу подію.

ТЕЛЕГРАМИ

(та останні вісті з газет).

Справа Унгерна.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Єсть чутка, що Унгери-Штерберг признався, що видав австрійському штабному плану мобілізації російського війська, але не хоче сказати, хто йому видав ці плани.

Лікарство Еріха.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Лікар Іверсен пробував лікарство проф. Еріха проти правців на скількох хворих; всі вони поправлялись швидко.

Сібирські інтенданти.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Р'єчь еповіца, що підчас реввізії сібирського інтендантства виявилось, що на війні інтенданти, граючи в карти, не рахували грошей, а міряли спеціальними для цього шклянками. Інтенданти, сідючи грати, приносили з собою мішечки а золотом.

Арешт „братца“ Іоанна.

МОСКВА, 19. Вчора пізно вночі поліція арештувала Івана Колоскова.

Сельська гімназія.

КИШИНЬОВ, 19. В селі Тарутині, акерманського повіту, одкрився перша жіноча 8-класна гімназія.

Гімназія в станиці.

СТАНИЦЯ ВОЗНЕСЕНЬСКА, 19. Товариство освіти дозволено одкрити мужську прогімназію. Станична громада одписала на гімназію 10,000 карбованців.

Арешт предводителя дворянства.

МОСКВА, 19. Рус. Сл. телеграфують а Залізноводську, що там арештовано предводителя дворянства а компанію; їх обвинувачують за крадіжки бриліантів на 50,000 рублів у подорожніх купців.

Штраф на газету.

ВАРШАВА, 19. „Гонец“ оштрафовано на 200 рублів за статью про ювилей кекгольського полку.

Пограбування городської управи.

ВЕРХНЕУДИНСЬК, 19. Невідомі злочинці, вломившись вночі в городську управу, розбили всі вазони, порозкидали які були документи, особливо контракти, вкрали два револьвера і втекли.

Літання „Лебеда“.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Продержавшись в повітрі шість годін на вишині 500 метрів, над селом Салюзями, царсько-сельського повіту, „Лебеда“ шастливо спустився а трьома пасажирями і капітаном Шабєським в свій еліт.

Нещасна пригода.

НОВОЧЕРКАСЬК, 19. В Маничівській лікарні вибухнула спиртвова машина і опалила дуже сем'ю а шести душ, мати і дочка померли.

Самогубство священника.

СТАВРОПОЛЬ (губернський), 19. Вчора застрелився, увільнений з посади, священник Михайло Громов.

Смерть Туошенського.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Помер від хвороби серця драматург Туошенський.

Катастрофа.

РИГА, 19. Вчора в 11 годін ввечера на станції „Теренсберг“, тукумської авліаной дорогі, пасажирський поїзд наскочив на товарний. Робити

три вагоня товарного поїзду і пощевано: три класних і два товарних вагоня та два вагоня пасажирського поїзду.

Помежа.

ПОЛТАВА, 19. В містечковій Хмільові, роменського повіту, агоріло 28 сельських хат.

Помежа парохода.

МИКОЛАЇВСЬК-ПРИМОРСЬКИЙ, 19. Коло північно-західного беріга Сахаліну, коло коос Головачева, агорів японський пароход з рибю.

Холера.

ГОРОДИЩЕ, 19. В Шполі заслабло на холеру вісім душ, умерло двоє. В Ровні лікарі читають народні лекції про холеру; засновано холерний фонд.

В Петербурзі за сутки заслабло 83, померло 23; слабих всього 439 душ. В Терській області заслабло 518; померло 203. В Одесі заслабло 106; померло 47.

В Херсоні заслабло 5; помер один, в губернії заслабло 791, померло 359. В Харькові заслабло 29, померло 8; а губернії заслабло 959, померло 368.

Чума.

ОДЕСА, 18. Помість чуми розростається. Вчора заслабло знов двоє. Один на Тираспольській вулиці, в бойком місці. Заслаб прихажив а бакалейной крамниці на Греческому базарі, Агін, 36 літ. Коли Агін захворів, покликвали лікаря, лікарь зараз побіжав, що це чума і дав знати адміністрації. Приїхав Толмачов; мати хворого накинудь на лікаря і почала його лаять, а те, що він „видав“ хворого. Толмачов звелів арештувати її, але лікарь вприсов „Толмачова не робити цього, а ваяжати на тяжке горе матері.“

На Балківській вулиці заслабла дівчина в дуже білій сел'ї. І в Агіна і на Балківській вулиці багато шурів. Підлоги ними скрізь прогрізає. Лікарі-бактеріологи настоють, щоб щенити чуму в тих районах, де вже почали слабувати.

Капітани чужоземних пароходів одібрали накази від міжнародної санітарної комісії, як треба поводитись, щоб не азевети холеру. Заборонено брати воду в Одесі, овоч, рибу, сыр, біляву, меблі, килими і т. т. дн. Матросам заборонено ходити в місто. Все пароходи, що ідуть а Одесі, повинні вдержати п'ять днів карантину.

Всякі звістни.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Єсть чутка, що сенаторові Гляцинському буде доручено обриваувати східно-китайську залізну дорогу. Сподівають, що буде викрето великі азовжivanja.

Тимашев дозволив туркотові професорі політехнічного інституту одкрити другий інститут в Петербурзі. Розшукуючи—потайну друкарню, чиновників охраник, ваярили фабрику фальшивих грошей на Великій Волотій вулиці. Арештовано шість душ. Знайдено 806 рублів сребром і 50 золотих монет.

Незабаром буде скасовано комерційні суди.

Знов розвішлась чутка, що міністр народньої освіти Шварц виходить в одставку.

За кордоном.

БУХАРЕСТ, 19. Зважаючи на холеру, руминське санітарне управління поставило військовою охорону по всім пограничній лінії ріки Прута. З 17 юлія ця охорону службу несут 3-ій і четвертий корпуси.

ОРАН, 19. Пасажирський поїзд наскочив на товарний. Багато вбитих і ранених.

РИМ, 19. Еспанський посыл в Ватикані ввійав в Сан-Себастьян. Ногу еспанського уряду одвеза до Ватикану дорадики посольства.

РИМ, 19. Увільнено з посади і арештовано полковника Калабрета, директора королевських верфів—Кастелла-Маре-ді Стабія; арештовано Калабрета за азовжivanja.

Література, наука, умілість і техніка.

— **Археологічні розкопки** у Київі. Тепер київські розкопки вже скрізь закінчено на цей сезон, крім митрополитанської садиби (на році Стрельцької вулиці і Георгієвського переулку); тут вони ведуться під орудою спеціаліста д. Мілієва. Д-ій Мілієв старається якомога скоріше зробити дослід викопаних недавно руйн церкви одвінадцятного віку. Серед цієї церкви ясно видно місця, де стоїло чотіри великих кам'яних стовпів, подалу відкопується рови фундаментів головної абсиди та одної а двох бокових північних. Місцями попадаються шматки фундаменту. На західній частині церкви знайдено поки що круглий кам'яний стовп, що, очевидно, підпирив притвору церковного; д. Мілієв думає, що таких стовпів знайдеться при розкопках ще скілька. Знайдено також і скілька кістяків, очевидно похованих під підлогою церкви при північній стіні. В землі попадається багато шматків фресок, мозаїк та плиток а підлоги цієї церкви; плитки покладені по всіх ознаках і історичних і археологічних догадуються, що церква ця була збудована в одвінадцятю віку в ім'я св. Георгія.

